19e Jaar, No. 1. — 'S HERTOGENBOSCH, Zaturdag 2 Januarij 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad. . ƒ 12.
Franco per post. » 14.

ADVERTENTIEN:
15 *cents de regel*
behalve 35 cents zegel

(*Verschijnende te lezen in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaturdag.*)

☞ *Uithoofde van den morgen invallenden Feestdag, wordt dit nommer heden* (*donderdag*) *avond afgedrukt.*

1847

Wij zagen in ons vorig nommer, hoe wij het jaar 1846 geëindigd hebben. Wat blijft ons voor het ingetreden jaar 1847 over? de hoop?... ach ware het nog maar zoo! Maar de doos van Pandora is ledig en wat is in den bodem overgebleven?

Neen, wat ons betreft, wij bekennen het gaarne, wij zoeken te vergeefs naar dien weldadigen balsem voor alle wonden. Ons begeeft al meer en meer de hoop op beterschap, en wij vragen ons zelven angstvallig af: waar moet het heen met Nederland, indien het ingetreden jaar weder moet verloopen zoo als het afgeloopene? De wonden van ons vaderland worden al dieper en dieper: de kanker vreet meer en meer, tot deszelfs hartader door en nog steeds wachten wij naar eenen behendigen heelmeester, die met eene vaste hand de wonden peilt, het bedorven vleesch er uit snijdt en door eene doelmatige behandeling gezondheid en bloei teruggeeft aan het verlamde, wegkwijnende ligchaam. Zal het jaar 1847 zich door eene zoo heugelijke gebeurtenis kenmerken? Wij vreezen.

Niets draagt nog de blijken, dat de blinddoek van de oogen der regering zal afvallen om haar dan toch eindelijk te doen inzien, dat het tijd, ja meer dan tijd is, dat een andere weg worde ingeslagen. Niets doet voorzien dat het egoïsmus en zucht naar overheersching nog, die zal plaats zal maken voor belangloosheid, en vrijzinnige overtuiging, om den troon met waarheid en gemoedelijkheid over de ware belangen des lands in te lichten en ook aldaar de zoo zeer gewenschte overtuiging te doen geboren worden, dat eene verandering in het regeringsstelsel naar grondslagen, geëvenredigd naar den wensch en de behoeften van onzen tijd alleen in staat is het vaderland van eenen wissen ondergang te redden, dat het volk het meer en meer moede wordt te zuchten onder de knellende banden eener overheerschende partij, die alleen in het gewoon het heil van zich zelve ziet, en niet dan met de meeste ontevredenheid gebukt gaat onder den druk van ondragelijke lasten, welke geen ander met aanbrengen, dan voor de renten van den schuldenlast te zorgen en eene veel te kostbare staatsinrigting staande te houden. Het volk ziet steeds reikhalzende naar den troon op en wacht van daar het groote woord, welks verwezenlijking den verloren bloei kan herstellen, de kwijnende welvaart weder opbeuren en aan hetzelve die waarborgen geven, welke het voor een goed en regelmatig bestuur verlangt; het volk weet, dat hij, die op den troon zetelt, niets anders noch vuriger verlangt, dan zijn volk gelukkig te zien, en weet dat wanneer daar de overtuiging zal doorgedrongen zijn dat hetgeen thans zoo algemeen als ernstig gewenscht wordt tot dat geluk kan bijdragen, het ook even spoedig tot stand zal komen. Maar zal nog dit jaar de stem der waarheid tot den troon komen en die heilzame overtuiging te weeg brengen? Wie durft met eenigen grond die hoop koesteren? Welke verschijnselen zijn er, die eenen zoo gelukkigen ommekeer doen vooruitzien? En echter, zal het geduld nog een jaar lang gerekt worden? Dit hopen wij; daartoe willen wij steeds met al onze kracht het onze bijdragen; wij zullen niet ophouden aan te dringen op de noodzakelijkheid eener doelmatige verandering, maar zullen tevens niet ophouden de handhaving van vrede, orde en rust in de hand te werken. Geene ijdele vreesaanjaging zal ons van het eerste terughouden; het tweede beschouwen wij als eenen heiligen pligt, waaraan wij hopen altijd getrouw te zullen blijven.

Wanneer wij hier voornamelijk drukken op de groote verandering, welke zoo zeer gewenscht wordt, is het, omdat wij deze als den grondslag beschouwen van de kapitale verbeteringen, welke de Natie reikhalzend te gemoet ziet. Het ontbreekt echter niet aan nog vele andere zaken, welke wij bij deze gelegenheid zelve wenschen en hooren wenschen. Zullen wij het geheele jaar door nog geeselroeden en brandijzers zien werken? zullen de regters bij voortduring over hetgeen men drukpersdelikten noemt, moeten vonnissen? zullen voordragten en benoemingen nog steeds het kenmerk van partijdigheid en onverdragzaamheid hebben? Zal vrijheid van godsdienst en onderwijs nog een jaar lang onder de *pia vota* blijven behooren? Zullen 's lands belangen vooral buitenslands, nog een jaar lang aan een onhandig ministerie toevertrouwd blijven? Zal het verderfelijkst despotismus nog langer in het bestuur onzer koloniën de bovenhand houden? enz. enz.

Doch de grootste en vurigste wensch is voorzeker voor het min rijk bedeelde gedeelte der Natie. Met een vertrouwend oog op de allesbeschikkende Voorzienigheid bidden wij haar, dat het volgend jaar rijk aan zegeningen moge zijn en ruimere overzeed de bange tijden, welke twee jaren lang hebben geheerscht, moge doen vergeten.

Ten slotte wenschen wij aan allen en in alles al datgene wat middellijk en onmiddellijk verstrekken kan, om algemeene welvaart, rust, vrede, vergenoegdheid en geluk te scheppen, te bevorderen en te vermeerderen.

ENGELAND.

LONDEN, 28 december. De Steamer *Caledonia*, die den 14 uit Boston moest vertrekken, wordt woensdag of donderdag alhier verwacht; dit vaartuig zal overbrenger zijn van de boodschap des presidents van de Vereenigde Staten bij de opening van het amerikaansch congres. De Noord-Oosten wind, welke sedert eenige dagen waait, heeft de zeilpakketen, welke dit belangrijk stuk hadden kunnen medebrengen, achtergehouden.

IERLAND.

DUBLIN 23 december. Heden heeft in Music-Hall de door den lord-mayor opgeroepene vereeniging op verzoek van de catholijke en protestantsche aartsbisschoppen, van den eersten sheriff en de voornaamste bankiers en handelaren plaats gehad. Het doel dezer bijeenkomst was, om den druwigen toestand der behoeftigen in overweging te nemen. Vele redenaars hebben achtervolgens het woord gevoerd. De heer O'Connell heeft onder anderen verklaard, dat het een dringende pligt was voor elken Ier, welke ook zijn maatschappelijke toestand mogt wezen, om naar zijn vermogen bij te dragen tot leniging der heerschende armoede.

De grondeigenaars, zeide hij, moesten een geheel jaar van hunne inkomsten afstaan. De nood is algemeen; duizenden van Ieren sterven van honger en om die duizenden menschen het leven te behouden zijn duizenden ponden noodig. Het volk zal gedurende zeven maanden gerek aan voedsel hebben en gedurende dien tijd moet men in deszelfs onderhoud voorzien moeten worden. Naar mijn gevoelen ware het doelmatig eene centrale commissie voor gansch Ierland te benoemen, op den voet der reeds bestaande plaatselijke commissie. Indien wij sedert veertig jaren een Iersch parlement hadden gehad, zouden wij niet in den toestand verkeeren, waarin wij ons thans geplaatst zien. De centrale commissie zou in Dublin gerestigd moeten zijn, aan haar zou van alle kanten onderstand gerigt moeten worden. De zaken zijn thans zoo ver gekomen dat een lede hand moet uitsteken.

Wat mij betreft ik begin met 50 p. St.

centrale commissie te Dublin de 50 p. st. aan de hoofd-commissie te geven. Wie heeft zonder aandoening en schrik den brief kunnen lezen van den heer Cummins, magistraat te Cork? Wanneer de commissie oprechtig zal zijn, dat zij aan het gouvernement eene leening van minstens 30 millioen moeten vragen, om hen hongerende volk te redden.

In eenen brief uit Dunmanway wordt het volgende medegedeeld:

Ik zal u eenige bijzonderheden melden van de ellende, welke mij zijn verhaald of ik zelf gezien heb. De nood, welke hier heerscht, is hartverscheurend. Toen ik de stad Dunmanway naderde, ontmoette ik vier lijken, welke grafwaarts gedragen werden. Te Skiberren moeten al de weerbare mannen zich bezig houden met het graven van kuilen. De timmerlieden kunnen aan de aanvragen voor doodskisten niet meer voldoen.

Toen ik Skiberren verliet trok ik door Abbeystrowry, op het kerkhof zag ik twee kisten boven aarde staan. Maar het was te Ballydehob, dat mij het akeligste schouwspel wachtte; daar heerscht, de dood in elke woning; die boeren, welke men de schoonste boeren der wereld noemde, zijn niet meer dan geraamten. Te Skull, niet ver van daar, sterven, op eene bevolking van 18000 zielen, tien menschen daags; gisteren heeft men er 15 begraven. De ellende is zoo groot, dat men geene kisten voor de dooden leveren kan, men legt ze, in een grof doodkleed gewikkeld, in het graf neder. Te Killoe en te Kilmoe is het evenecns gelegen. Al die bevolking, eertijds zoo sterk, is thans door nood en ontberingen uitgeput. Twee dagen geleden heeft een huisgezin van 8 personen, hetwelk niets meer te eten had, eenen hond verslonden. Op het eiland Dursey, niet ver van de kust, is de sterfte verbazend.

SPANJE.

MADRID, 23 december. De *Gaceta* meldt dat de koningin het kontrakt heeft goedgekeurd tusschen het ministerie en de bank San-Fernando. De bank heeft zich verbonden om aan het kabinet de noodige fondsen voor de openbare dienst voor te schieten tot het geheele bedrag den som, welke door de Cortes tot dat einde zal toegestemd worden. Behalven 67 millioen realen, maandelijks door de bank gestort, is het halfjaar 3 pct., hetwelk in de maand junij 1847 vervallen zal, reeds verzekerd.

Het ministerie heeft aan den heer Olozoga, die benoemd is tot lid van het congrès verlofbrieven gezonden om binnen Madrid terug te keeren. Het heeft daardoor de hevige debatten willen voorkomen, welke zijne toelating zouden hebben kunnen verwekken.

PORTUGAL.

De tijdingen van Lissabon, welke tot den 17 december loopen, zijn zonder belang. De koninklijke troepen hebben het stadje St. Ubes van de opstandelingen veroverd. Eenige schermutselingen hebben plaats gehad in de omstreken van Oporto, hetwelk de generaal Cazal zich gereed maakt te belegeren. Saldanha bevindt zich nog altijd voor Santarem, hetwelk door de opstandelingen in eenen gedeelten staat van tegenweer gebragt is. Er is reeds sprake meer van eenige ruggespraak tusschen de hoofdleiders des opstands en het gouvernement. De stad Lissabon voor bevindt zich steeds in den Taag. De loods Wylde, die ten tweeden male een bezoek bij den generaal Saldanha gegeven had, is den 16 te Lissabon teruggekeerd. De billetten van de bank van Lissabon zijn steeds aan een groot verlies onderhevig; het esconto derzelve is 20 pCt. Lissabon is rustig; het hof heeft het pal-is Necessidades niet verlaten.

FRANKRIJK.

PARIJS 29 december. De graaf Molé heeft sedert eenige dagen vele conferencien met den koning gehad.

Heden morgen verspreidde zich het gerucht dat een kabinetskoerier depeches van den heer Bresson, ambassadeur van Frankrijk te Madrid had overgebragt, waarin kennis wordt gegeven dat nieuwe bezwaren zijn gerezen omtrent de echtverbintenis van het aanschijn, zoodat het zelfs waarschijnlijk was dat het tegenwoordig ministerie zich aan de meening der oppositie zoude bijven.

— Ook op andere plaatsen in Frankrijk heeft dezer dagen een hevige storm gewoed. Te Angers, Nantes, Bordeaux en vooral in deze laatste stad is de schade zeer aanzienlijk geweest. Daarbij heeft men een aantal persoonlijke ongelukken te betreuren.

BELGIE.

BRUSSEL 30 december. De senaat heeft in de zitting van gisteren de wetsontwerpen aangenomen, betrekkelijk den vrijdom op het zout voor den landbouw, het budget der toelagen en het voorloopig kredit voor het departement van openbare werken.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH, 31 december.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van gisteren, heeft Z. Exc. de Minister van Financien, op last des kourings, aangeboden de ontwerpen van wet, uitmakende de Staatsbegrooting voor de jaren 1848 en 1849, benevens de voordragt van wet, tot aanvulling der middelen, om in 's Rijks uitgaven te voorzien.

Z. Exc. heeft vervolgens namens den koning verklaard dat de belangen der schuldeischers van den staat in overweging genomen zijn, doch dat men daaruit geene aanleiding gevonden heeft, om dit jaar eenig bepaald voorstel daaromtrent te doen.

De vergadering is daarna voor eenen onbepaalden tijd uiteengegaan. Wij zullen in ons volgend nommer de redevoering van den minister mededeelen.

Nog zijn in dezelfde zitting ingekomen drie ontwerpen van wet, houdende 1°. het tarief der honoraria voor notarissen, 2°. vermeerdering van hoofdstuk IV der begrooting van 1846 en 3°. dergelijke vermeerdering op hoofdst. VIII derzelfde begrooting. Beide vermeerderingen worden voorgedragen op 100,000 gulden; de eerste uithoofde der werken aan de groote sluis te Vlissingen; de tweede voor het onderhoud der gevangenen, veroorzaakt door de duurte der levensmiddelen en de mislukte aardappelenoogst.

— Dezer dagen moet, van wege het departement van binnenlandsche zaken, zijn goedgekeurd geworden, het plan voor den aanleg van een gedeelte van den Overijsselschen spoorweg, namelijk dat tusschen Raalte en Almelo. Ook de grondkaarten voor de onteigening, die de uitvoering der werken tot aanleg van dat gedeelte wegs zal vorderen, en die bereids vervaardigd zijn, worden, naar men ons verzekert, ter approbatie te gemoet gezien. Bij eene gunstige stemming der eigenaars zou derhalve in Overijssel voor de daarstelling van den spoorweg, spoedig handen aan het werk kunnen worden geslagen. (*N. R.*)

— Aan een stuk, in den *Burger*, voorkomende over de *verkiezingen*, ontleenen wij het volgende.

„Ook gij, roomsch-katholijke ingezetenen dezer residentie, bidden wij, maakt toch steeds een ijverig gebruik uwer staats-burgerlijke regten, en dus ook vooral van uw stemregt; en bedenkt dat er tot heden slechts zeven uwer geloofsgenooten in het kies collegie, hetwelk uit 48 leden bestaat, zitting hebben! Deze verhouding is inderdaad te ongelijkmatig! En change het niet van stad om kundige, brave Katholijken in het kies collegie te benoemen? Is het niet uwe laauwe, laakbare onverschilligheid, die hen als leden daaruit heeft verwijderd gehouden? Waarom verspilt gij uwe stemmen niet op een of twee candidaten; want ook gij zoudt de overwinning behalen; bovenal er bij de eerste de beste verkiezing de proef van.

En dan, wij verzekeren het hartelijk: de dag nabij dat het *behoud* in puin zal storten, en eene betere toekomst ook voor u zal dagen; *geheele vrijheid van godsdienst en onderwijs* zij dan ook over al in België uw doel; geen willekeurig bestuur zal het weer durven wagen door u geleide bisschop, even als een bespiener, in een schip te lokken en uit onze openbare bezittingen te verbannen."

— Voor het invallen van de vorst was men in België ijverig werkzaam aan de verschillende spoorwegen, waarvan de aanleg en de exploitatie aan bijzondere maatschappen bij concessie is afgestaan.

Het aantal arbeiders bedroeg destijds:

Aan den spoorweg tusschen Sambre en Maas		2600
»	van Namen naar Luik	1000
»	» Bergen in Henegouwen, naar Manage	700
»	» Charleroi, n. Erquilines	1000
»	» St. Truijen naar Hasselt	200
»	» Leuven naar de Sambre	650
»	» Doornik naar Jurbise	500
»	in Westvlaanderen	600
of te zamen		7250 man.

Opmerkelijk is het dat niettegenstaande deze bedrijvigheid de fondsen der belgische spoorwegen, aan de beurs van London, beneden par genoteerd bleven. (*N. St.*)

— Met den spoortrein, die jl. Zaturdag avond van Amsterdam herwaarts is vertrokken, is aan de barriére aan den Zijlweg bij Haarlem een droevig ongeluk voorgevallen. De wachter, die waarschijnlijk verzuimd had het hek in tijds te openen, heeft daardoor den dood gevonden, doordien het hek door de locomotief werd opengereden en hem in de nevens den weg gelegen berm sloot heeft geworpen, waar hij levenloos is uitgetogen. Men vermoedt dat hij door den schok van het hek reeds is gedood geworden en zoo in het water geslingerd.

Mengelwerk.

DE NOVICE.

(*Vervolg en slot van ons vorig Nommer.*)

III. DE GEVANGENIS.

In de gevangenis gekomen viel Cecilia op een bedde neder, en trachtte al de vermogens haarer ziel bijeen te roepen, om het gebeurde na te gaan. De dood harer tante, de ontheiliging van den tempel, hare eigene doorgestane gevaren, den edelmoedigheid van haren jeugdigen beschermer, alles vertoonde zich te gelijk voor haren geest. Hoe haar denken der ubuis deed bloeden tranen storten, doch zij wanderhield dezelve, even spoedig en zeide bij zich zelve:

„Men betreurt de martelaars niet; Gelukzalige dienares des Heeren, werp een blik op de arme wees, welke gij verlaten op deze aarde hebt achtergelaten en verweer mij de gehaat, om gelijke gaste te ervene. Gij zeidet immers de *palm overwinning te voor de gene, die goed gestreden hebben.* Thans negeraadt gij in het leger der overwinnaars, mijn denk, ik bidden uwer vrengde aan Cecilia."

Den derden dag van haar verblijf werd zij door de vrouw van den cipier, die haar met de meeste zachtheid behandelde, uitgenoodigd om op de plaats te komen, alwaar al de gevangenen bijeen waren. Cecilia gehoorzaamde, eenhoop met weerdinoplop kwam op zijne ruime ontbeelde plaats, alwaar een aantal personen wandelden, of op stoelen

bakers, in de schaduw van eenige dennen geplaatst. De mannen waren de eenige bladen, welke zij van de opgerezene kuchen, de vrouwen spraken met elkander, doch op aller gelaat was eene diepe droefgeestigheid te lezen. Zij groetten Cecilia met eerbied, doch konden haar niet aanspreken, want hare kleeding boezemde bekommering in, benevens aller eerbiedigheid. Zij ging naar eene bejaarde vrouw, plaatsnam, die, zelfs niet een de oogen, op hare nadering opsloeg. Cecilia sloeg haar gade en bemerkte met innig medelijden dat zij eenen haarlok in hare hand hield, waarop zij met eene droevige vastheid staarde; van tijd tot tijd mompelde zij [illegible]. De novice, die in het binnenste harer ziel getroffen, wendde zich om, doch haar gelaat, schoon nog bij herhaling genoemd, trok hare aandacht.

— Cecilia! zij hoorde eene welbekende stem.

Aurelia stond achter haar, kleinde haar in hare armen, overlaadde haar met vragen, weende en lachte te gelijk als iemand, die door de tegenstrijdigste gewaarwordingen geslingerd wordt.

— Aurelia! Aurelia! antwoordde Cecilia eindelijk, hoe vind ik u hier weder? Wat een ongelukkig oogenblik, mijn God, dat ons weder vereenigt! Waar is uw oom?

— Zij hebben hem vermoord! hernam Aurelia op deze vraag sidderende; en mij heeft men in dezen kerker geworpen. En gij Cecilia? en uwe goede tante? Ik durf haauwelijks naar haar vragen.

— Zij is dood, antwoordde de novice, hare oogen hemelwaarts verheffende; zij is heilig gestorven, zoo als zij geleefd had. Wij hebben beide de beschermers onzer jeugd verloren, maar onze vader die in den hemel is, zal hunne plaats vervangen.

Cecilia herhaalde haar droevig wedervaren aan Aurelia, doch toen zij den naam van Estève Gorzaz uitsprak, meende zij te bemerken dat een lichte blos over de bleeke wangen van Aurelia kwam.

— Estève Gorzaz! zeide deze, mijn oom kende hem, hij kwam dikwijls bij ons; hij is de zoon van eenen notaris dezer stad, doch in plaats van zijnen vader op te volgen, heeft hij zoodra de oorlog uitbrak, de wapens opgevat en sedert heeft mijn oom hem niet meer willen ontvangen.

Cecilia drong niet anders aan, overigens was het voor de wendeling verloopen. Zij ging naar den cipier en verkreeg van hem verlof om hare cel met Aurelia te deelen, hetgeen voor beide zeer troostrijk was en haar den moed inboezemde, om zich tot alles bereid te houden.

IV. HET ONDERHOUD.

Tien dagen waren verloopen. Het was des morgens; Aurelia sliep nog, toen de vrouw aan den cipier Cecilia met eene zachte stem riep:

— Men wacht u in de spreekkamer, zeide zij, een jongeling die een verlof bij zich heeft, laat hem niet wachten.

— Een jongeling!

— Ja, een officier.... Ga, ga slechts, ik ben verzekerd, dat hij goede tijdingen brengt.

De novice aarzelde nog, doch op het aandringen der vrouw ging zij naar beneden, en kwam voor het hek. Een man stond buiten te wachten, hij zag op.... zij erkende Estève Gorzaz. Zij waren alleen; zij groette hem en ging zitten. Hij bleef voor haar staan en haar met aandoening aanziende zeide hij:

— Mejufvrouw, de oogenblikken zijn kostbaar; vergun dat ik mij openhartig verklare. Ik heb beloofd u te redden, en sedert dat oogenblik heb ik niet opgehouden voor u werkzaam te zijn. Doch ik heb uwe vrijheid niet kunnen verkrijgen, zij hebben mij die geweigerd. Een afgevaardigde van de [illegible] is aangekomen, welligt nog

dezen avond zal hij zijne eindbank wijzen, welke hij altijd heeft, alhier, en gij zult gedoemd worden, dan zal het te laat zijn, om u te redden. Ik weet, dat er geen verschijning voor de rechters staat, gelijk aan een vonnis. De dood en hij zijn [illegible] eenvoudig. Den dood, dien weet men, dien ziet men aankomen, dien kan men ontvluchten, dien kan men bestrijden, maar hij, de gevreesde, welke de dienaars van [illegible] heet, hij, die [illegible] en middel om te redden en op mijne knieën smeek ik u, bedrieg te gebruiken. Verleen mij de vrijheid van uwen echtgenoot, en er zal uw verloop zijn, zoo hij deze gevangenis verlaten mag, veiligheid, want niemand zal de weduwe van een soldaat der republiek durven aanranden. Geef mij de middelen, laat mij u redden, mijnheer, ik vraag, ik verlang niets anders dan het regt om u aan de handen uwer beulen te ontrukken, en u met geluk en vreugde te mogen terugbrengen aan de uwen.

Cecilia kon niet antwoorden. De jongeling had gedacht en verdiepte zich, ging voort:

— Ik bid u, mejufvrouw, dat het u afschrikke u zoo gedienstig aan mij over te leveren. Gij kent mij niet, maar, ik zweer het u, ik ben een eerlijk mensch en bemin u. Ja, Cecilia, ik bemin u, sedert ik u zoo edel en moedvol te midden uwer moordenaars zag staan. Is de dood dan verkieslijker dan ik, dan ten minste voor u zelve. Red u, om mijne zuster te weden, indien gij mijne vrouw niet zijn wilt. Ik doe afstand van al de [illegible], welke gij mij in het oog der menschen door mij uw woord te geven, zoudt kunnen verleenen; ik stel die in uwe handen terug; ik wil alleen uw leven, ik verlang niets anders dan de magt, om u gelukkig te maken volgens uwen wil en uwe neiging....

— Het kan niet zijn! riep Cecilia hem met zigtbare krachtsinspanning in de rede.

— En waarom? Ik heb uwer onwaardig, ik weet het, maar zoo gij op het punt waart om in golven om te komen, zoudt gij dan de hand van den nietswaardigsten der menschen niet grijpen om u te redden? Hier is het gevaar even dringend, de dood nog wreeder. Cecilia, verstoot mij niet, al moest gij later het werktuig uwer bevrijding verbrijzelen, ik ben bereid alles te lijden, mits ik u redde.

— Maar weet gij dan niet, hernam de maagd met aarzeling, dat ik mij zelve niet meer behoor en ik door de kloostergeloften gebonden ben?

— Gij hebt dezelve nog niet afgelegd en zijt nog vrij.

Cecilia zweeg eenige oogenblikken, de strijd, die in hare ziel gevoerd werd, deed hare schoonheid met nieuwen glans uitkomen; van de eene zijde vertoonde zich de wereld met al hare aanlokselen voor haren geest, van de andere een akelige, bloedige dood.... maar aan gene zijde de heerlijke dageraad der eeuwigheid; de strijd was spoedig beslist.

De geloften, zeide zij met eene half onderdrukte geestdrift, die heilige geloften heb ik duizendmaal in mijn hart afgelegd. Ik behoor aan God door de vrije keus van mijnen wil en heb mij van mijne kindschheid af, aan hem gewijd. Ja, mijn God! vervolgde zij met eene steeds toenemende vervoering, ik beloof u *gehoorzaamheid*, *armoede* en *zuiverheid*; ontvang mijne geloften, goddelijke Meester! ontvang ze, ik offer ze niet in handen uwer bedienaren, noch aan den voet uwer altaren kan afgegaan

Estève slaakte eenen kreet van wanhoop en leunde tegen de tralien van het hek. Cecilia was op hare knieën nedergevallen, hare oogen schitterden van een hemelsch vuur, verzwangen naar voorhoofd waren met een bengelachtig zweet overdekt. Nooit

toen zij hare bevalligheid en schoonheid den dood gewijdde. —

— Wat hebt gij gedaan? zeide Estève tot haar, [illegible] te haten? Cecilia, ongelukkige! [illegible] Zoudt gij [illegible] de wenschen [illegible] dat ik, [illegible] ik [illegible] Neen, neen! [illegible] Ach! [illegible] Cecilia, aanvaard een leven, dat u heden nog geschonken wordt!

Zij zag hem met eene innige aandoening aan en zeide zacht:

— Ik vereer en erbiedig uwe zelfsopoffering, mijnheer, maar ik kan met toestemmen tot iets, wat in mijne oogen een misdaad zou wezen. De hemel zegene uwe edelmoedige bedoelingen en schenke u een gelukkig leven.

— Zonder u! neen, neen! Gelukkig dat de dood op eene batterij, zoo goed als op een schavot gevonden wordt, en wij zullen niet lang gescheiden wezen.

— Uit naam van die Heere, waaraan ik geloof, zeide Cecilia op eenen plegtigen toon, gedoog, dat ik u mijnen laatsten wil kenbaar make. Gij moogt voor mij niet sterven; gij moet leven voor uw eigen geluk en voor dat eener andere.... Ik heb eene zuster, eene vriendin, haar wil ik u toe vertrouwen.

— Waar is zij?

— Hier; gevangene even als ik, aan dezelfde gevaren blootgesteld.... Zij mint het leven en is voor het geluk geschapen! Ach! gave de hemel dat zij het voorwerp ware geweest uwer edelmoedige zelfsopoffering! Uwe wenschen zouden verhoord zijn geweest, zij zoo leven en gij zoudt de een voor de andere gelukkig geweest zijn.

— Dit is onmogelijk, zeide hij op zijne beurt met levendigheid; u alleen bemin ik.

— Hoe! gij hebt het leven van een menschelijk leven in uwe handen en gij zoudt het aan de beulen overleveren? Gij kunt den steen van haar graf opligten en zoudt haar mededoogenloos daarin laten omkomen! Gij zoudt aan mijne laatste oogenblikken deze hoogste voldoening weigeren. Reeds bij het vernemen uwer eerste woorden heeft de hemel deze gedachten in mijn hart doen oprijzen en reeds zag ik mijne Aurelia door u gered, met u gelukkig....

— Aurelia! zeide hij op een toon, dien de verkorpene [illegible] in zijn hart. Gij kent haar,

bijkeg zoals de schitterendste mogelijkheden, welke bij bezit.

— Ik bemin haar niet, geen enkele pligt

— Wat heb ik gedaan? —

zij u beminde, met de diefde, welke eene vrouw haren man verschuldigd is, dat gij haar dan ook niet bemint? Vergeef het mij, dat ik het geheim geopenbaard heb, hetwelk ik in uw hart had ontdekt, maar der gelegenheid, waarin gij mij eene dood schuld bewijs hebt gegeven, mijnheer, vermid mijn hart bitterheid, dat Aurelia niet de plaats bij Cecilia inneemt, dat mijn laatste oogenblikken verzacht worden door de zekerheid van uwe liefde. Gij steunt toe, niet waar, mijnheer Gorsaz?

— Gij zijt een engel, beide hij en sprekt moet men gehoorzamen. Ik zal Aurelia tot mijne vrouw nemen.

De noyer vouwde hare handen, traanen vreugde stroomden over hare wangen.

— Ik zal haar bij u zenden, zeide hij, voor haar gaat dadelijk met u weg. Gij zult haar vader, haar broeder, haar echtgenoot zijn: wees teeder en goed en zij zal nimmer dat gij mijdvoor haar bemind hebt. Vaarwel, mijnheer; mijn laatste gebed zal voor u wezen.

Estève slaakte eenen zucht, wenkte hem nogmaals toe en verliet de spreekkamer.

V. LAATSTE OOGENBLIKKEN.

Aurelia wachtte met ongeduld op hare vriendin; deze ontheelde haar en zeide eenvoudig:

— De heer Gorsaz wacht u in de spreekkamer; ga, ik geloof dat er goede tijdingen zijn.

Aurelia bloosde hevig en stamelde eenige woorden. Cecilia omhelsde haar nogmaals, om haar aan te moedigen en de oppasser wierp de deur open met den uitroep:

— Kom dan, burgeres, de kapitein Gorsaz wordt het wachten moede. Hij staat op eenen goeden voet met de overheden, hij heeft verlof om onze gevangenen te zien en dan zegt men nog dat de voorregten afgeschaft zijn! kom, burgeres, kom!

Toen Aurelia aan de deur gekomen was drukte Cecilia haar nogmaals de hand en herhaalde het *Vaarwel*; toen ging de deur toe, de grendels werden digt geschoven, het gerucht der ligte voetstappen van Aurelia verloor zich in den langen gang en Cecilia bleef alleen.

Een uur verliep; een uur van onzekerheid en angstige verwachting, hetwelk voor de arme gevangene als eene eeuwigheid was. Eindelijk kwam de vrouw van den cipier binnen en zeide onder eene menigte uitroepingen:

— Mejufvrouw Aurelia is alzoo vertrokken, de kapitein Gorsaz heeft haar naar zijne moeder geleid en men zegt dat hij haar tot zijne vrouw zal nemen.

Op die wijze is zij vrij, dat spreekt van zelf, de vrouw van eenen kapitein. Doch, jufvrouw Cecilia, zij schreide niettemin zeer hard en zeide dat zij naar u wilde terugkeeren en u niet meer zou verlaten. De burger zeide: wij zullen haar terugvinden en bevrijden! Doch met dat alles zag hij er vrij droevig uit voor eenen bruidegom. Ach! wat was hij bleek; het zal een schoon paar zijn als zij wat vrolijker zullen wezen....

— Francisca! riep Cecilia haar in de rede, gij knut mij eene dienst bewijzen, indien ik hier sterf.... gij begrijpt mij? zend dan aan Aurelia dit boekje en dezen rozenkrans, ik zal dezelve op mijne tafel achterlaten.... Aurelia zal u voor uwe moeite beloonen. Vaarwel Francisca! God beloone u voor de goedheid, welke gij mij bewezen hebt.

De geroerde Francisca verwijderde zich weenende.

Cecilia zag in het rond; haar oog dwaalde door de eenzame kamer, daarna zeide zij met bedaardheid:

— Aurelia, Roger, mijne vrienden, alles is geëindigd, Aurelia is gered, gij zult gelukkig zijn, gij zult elkander beminnen, gij zult uwe kinderen opvoeden, gij zult mijner gedenken, gij zult voor mijne ziel bidden, gij zult mijn graf bezoeken, gij zult mijne moeder troosten, gij zult mijne zuster wreken, gij zult mijne vijanden vergeven, gij zult mijne vrienden niet vergeten, gij zult mijn vaderland beminnen, gij zult mijne nagedachtenis zegenen, gij zult mijne ziel in den hemel opwachten, gij zult mijn lijk niet opgraven, gij zult mijn hart niet verbranden, gij zult mijn lijk niet verminken